

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Eaș banii de prenumerațiunea a
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Misiune pastorală.

Condițiunile de viață și dezvoltare a poporului nostru au fost întotdeauna strâns legate de biserică și ocârmuirea bisericească. Intregă viața morală-sufletească a poporului s'a dezvoltat sub scutul evangheliei lui Hristos și mare rol a împlinit păstorul sufleteș în mijlocul acestui popor.

În trecut, în și mai grelele condiții de viață ale poporului nostru, decât cum sunt cele de astăzi, greul traiului zilei, existența chiar, fiind supuse, unor fluctuații fără garanția dreptului omnesc, — mângăere, nădejde și-a aflat poporul în Biserică, în cuvântul ei, în adevărurile eterne propagate de dânsa, pentru mântuire. Și cine au fost aceia cari au susținut trăinicia luptei pentru existență în sufletul poporului, cine a dat poporului vigoarea trebuincioasă pentru înfruntarea mizeriilor zilei, pentru bravarea neajunsurilor, pentru punerea temeliei înaintării? Desigur, că numai biserica, biserica prin glăsuitorii ei, ierarhia bisericească, prin îndeplinirea misiunii pastorale.

Nu încapă cuvânt, că lumea modernă cu ale sale păcate și porniri nizuește la subminarea purității morale-sufletești ale poporului.

Nu avem decât să ne oprim privirea asupra fenomenelor sociale din timpul nostru, ca să constatăm, la câte ispite e expus credinciosul nostru, ca să vedem cât de greu îi este sufletului naiv de a-și susține pornirea firească religioasă, față cu tentațiunile ce îmbracă diferite haine ademenitoare, cu scopul de a-l abate din drumul credinței, spre prăpastia unor avânturi utopice. Și tocmai pentru aceasta, mare este importanța misiunii pastorale, în mijlocul poporului!

De-aceea, în biserica noastră, organizată autonomic, cu mult mai mare, neasemănat de mare este rolul misiunii pastorale, decât acela al administrării propriu zise, — căci nu în organizare ci în credință este și viața Biserica; în împlinirea misiunii pastorale e sublimitatea, tăria și eternitatea bisericeii lui Hristos.

Ne place a vedea cum acest fel de principii, deși cu drept cuvânt putem să spunem despre Arhiepiscopul nostru, că una n'o lasă iar cealaltă o face, — se validează cu prisosință, se realizează cu conștiința situației și misiunii, de conducerea noastră diecezană.

Nu există depărtări pe cari să nu le poți străbate, nu există greutate pe cari să nu le poți birui, când simțământul datorinței pastorale îți încălzește inima, te însufletește pentru îndeplinirea misiunii.

P. S. Sa, Episcopul nostru diecezan înțelegând trebuințele poporului său credincios, în primul an al fericitei sale păstoriri de sublima misiune a dat dovezi, de sublima misiune pastorală, când a pornit la vizitații canonice—în fundul Banatului.

În săptămâna trecută P. S. Sa a binevoit a sfinți biserica din Chesinț; în zilele acestea pleacă cu același scop la Cheresig, în Bihor, ca să vadă, studieze și însufletească poporul pentru lege, pentru credința strămoșască, să-l însufletească și să-l lege de Biserică, de această sublimă instituție, care singură poate duce la mântuire și la nobilitarea sentimentelor, la credință în bine și biruința adevărului.

Urmărim cu deplină recunoștință misiunea pastorală, pe care P. S. Sa o îndeplinește.

Cuvânt

pentru eșirea sufletului din trup și pentru înfricoșata adoua venire lui Christos.

*Al celui dintru sfinți părintele nostru Chiril, archiepiscopul Alexandriei, foarte de folos sufletului, carele aduce la umilință și la pocăință: scoase întâiu de-n ellinie pre limba slovenească, și iară pre limba cea proastă rusească și acum pre limba rumânească. *)*

Temu-mă de moarte, că amară mie îmi iaste. Ingrozăscu-mă de focul iadului, că fără de sfârșit iaste. Spământezu-mă de scârșnire dinților, căci nu iaste împărțită căldurii. Ingrozescu-mă de întunerec, că nu are parte cu lumina. Temu-mă de viermele cel veninat, că nu are sfârșit. Temu-mă de ingeri la judet, că nemilostivi vor fi. Ingrozescu-mă aducându-mi aminte de acea zi groaznică a judecății cei neimblânzite de scaunul cel groaznic al judecătorului, carele nu va lua mită. Mă cutremur de izvorul cel de foc, carele cu curgere se va trage înaintea județului aceluia, și cu mare groază va fierbe cu văpaie, și de arma cea ascuțită. Ingrozescu-mă de locurile acelea ale muncii de-n carele nimenea nu va scăpa. Temu-mă de munca carea nu va avea sfârșit. Ingrozescu-mă de negura cea fără de lumină. Spământezu-mă de întunerecul cel adânc. Temu-mă de lațurile, carele nu se vor putea dezlega, de scârșnirea dinților, de plângerea cea fără mângâiere, de cercetarea de carea nu vor putea fugi, că nici părâși nu vor trebui judecătorului aceluia, nice mărturii, nice vădători, ci tot ce am făcut și am grăit și am gândit, va aduce în mijloc înaintea ochilor celora ce au greșit. Atuncia nimenea din ceia ce vor sta înainte nu va putea scoate de-n muncă, nice fiu nice fată, și nice unul alt cineva din rudenii, nici vecini, nice soție, nici ajutătoriu, nice darea de moșii, nice mulțimea bogăției, nice puterea ostașilor. Ci acelea toate ca prahul și ca cenușa se vor goni. Și numai singur acela carele va avea a se judeca de lucrurile sale va lua răspuns, ori de izbăvire, ori de oșândă.

Amar mie, amar mie, cunoștința de păcate singură face pără asupra mea, și zapisul strigă și mă ciartă pre mine; oh suflete carele ești întru necurății, și întru tine sânt judecăți urâte; oh cum am spurcat zidirea trupească și am scârbit duhul tău cel sfânt; oh Dumnezeule, dreapte sânt isprăvile tale și drept iaste județul și dreapte sânt căile tale și necuprinse tocmealele tale, pentru dulceața păcatului cestui tre-

cător in veaci mă numesc, pentru pohtele trupești focului mă dau, dreaptă e judecata lui Dumnezău Când mă striga n'am auzit. Certatu-m'a și n'am băgat în ureche, mărturii mi-s'au adus mie, iară eu am răs. Măcar că am cunoscut, dară n'am vrut să înțeleg și n'am crezut. Ce întru nepurtare de grijă, și întru leane și întru urăciune și întru cărtire și în strigări și întru dezmiardăciuni m'am răsfățat. Nebunii făcând și iubind dezmiardăciunile și fiindu-mă întru veselii mi-am pierdut anii miei și lunile și zilele întru ceale trecătoare și stricăcioase și pământeste, ostenindu-mă și muncind și nevoindu-mă, nimica n'am cugetat, nice am gândit, ce frică și cutremur și spaimă și greutate va avea și va vedea sufletul, când îi va veni lui cialsul să se despartă de trup. Când vor veni asupra noastră oștile și puterile cerești și tabărele neprietenilor, mai marii întunearecilor, domnii răzmirițelor, ispravnicii și căpeteniile vămilor și luătorii de seamă, și vaivozii văzduhului și împreună cu dâșii ucigătorul de oameni deavolul cel preaputernic întru răutate, a căruia limbă iaste ca bricia ascuțită, de carele zice prorocul: săgețile celui puternic sânt ascuțite cu carbuni de'npuștie, vânând ca un leu în ograda sa, șarpele cel mare turburătoriu, iadul carele își va desface gura sa, Domnul stăpâniei întunerecului, carele va avea puteare morții, și celuia ce i-se va da cu o inchipuire oare care a face caznă sufletului, aducând înainte oh amar mie și numărând toate faptele, ori ce am făcut, cu lucrul și cu cuvântul, întru știință și întru neștiință, cu nedreptatea și cu călcările de leage dela tinereate, până la ziua cea de apoi, și aceastea toate cu amar le vor iscodi.

Vezi suflete ce frică și ce spaimă vei să ai în ziua aceea, când vei căuta la dracii cei groaznici, și sălbateci, și cumpliți, și nemilostivi și răi, carii vor sta împrejur aseamene ca niște arapi negri, pentru că acea vedea singură mai cumplită va fi decât toată munca, la carii căutând sufletul se va turbura, valuri asupra lui vor veni, va suspina, se va nevoi întru sine și se va grăbi alergând la ingerii lui Dumnezău eșind din trup. Că țin sufletul sfinții ingeri trecând prin văzduh și înălțându-se nemeresc la vămile celora ce păzesc căile, și opresc, și nu lasă sufletele să se sue. Că fiește care vamă îi aduce lui înainte toate fealurile de păcate osebite.

Una. Grăirile de rău, ori ce au făcut cu gura și cu limba, minciunile și jurămintele, ceale strâmbe și vorbele ceale deșarte și grozave și cuvintele ceale urâte și mâncările ceale fără de măsură și băaturile de vin, ceale necurate și rásurile ceale multe și urâte și sărutările ceale scârnave și imputite, și cântările ceale necurate. Iară sfinții ingeri, cari duc sufletul, aduc aceea, tot ce am vorbit cu gura și cu limba de lucruri bune, rugăciunile, mulțămitele, psalmii, cântările, glasurile și cântecele ceale sufletești, cetirea scripturilor și tot ce am trimis înainte la Dumnezău mai bun cu gura și cu limba.

*) Cine și când a tradus în românește acest cuvânt al lui Ciril, archiepiscopul Alexandriei, nu se găsește indicat pe manuscrisul lui Ioan Popovici din Cuied, din care îl reproducem, și al cărui sumar l'am înregistrat în „Biserica și Școala” Nr. 31 a. c.; dar fiindcă acolo urmează reprodus îndată, după învățătura celor șapte taine de Mitropolitul Teodosie, copiată la 1758, traducerea aceluia, dupăcum arată limba și ortografia, pare a fi făcută tot de Mitropolitul Teodosie.

A doua vamă. Priveala cu ochii și tot ce am făcut cu urâta priveală și cu uitarea cea deșartă și fără de opreală și cu facerea cu ochiul și cu pohtele ceale rele.

A treia vamă. Auzul și tot ce primesc bucurându-se duhurile necurate dintru această simțire.

A patra vamă. Mirosul, mirezmele, unsorile cele cu bună misoseală, mirosirea cea de pohtă, carele fac muerile ceale jucătoare și curvele.

A cincea vama. Tot ce s'au făcut cu pipăiala mâinii, lucrurile ceale vicleane și reale. Iară alte vămi reale sânt pizmuirile, și aprinderile de mânie, și mândriile, și laudele deșarte, umflările, îngânfările și mâniile, și încă otrăviturile ceale cumplite, și moza-viriile, curviirile, voia slobodă, desfrânările dezmerdăciunile, uciderile și fărâmecăturile, și alte lucruri necurate și urâte lui Dumnezeu, carele întru acest cias de acum nu iaste puțință și vreamă a le spune, ce voru lăsa pe altă dată.

Și așa drept zicând, fiește care cu cunoștință sufletească de păcat, și fiește care păcat usebi, vameș are și întrebători cu amăruntul. Iară sufletul căutând la niște lucruri ca acelea și mai mari și prea mari, o ce groază și cutremur și spaimă i-se va da atunce a avea, până-ce răspunsul cel mai de pre urmă va veni, și până ce se va slobozi el. Acolo se va apropia ciasul durerii, și al necazului, și al suspinului celui greu și nemângâiat, până ce nu va vedea ce sfârșit va fi. Că puterile lui Dumnezeu (adecă ingerii) izgonesc chipurile duhurilor celor necurate, și aceia isprăvi bune aduc lui, adecă sufletului cuvântătoare, și depline, și înștiințate, și cunăscătoare și înțelegătoare. Iară sufletul stând în mijloc în frică și cutremur pentru toate lucrurile și faptele și cuvintele sale sau osândindu-se, adecă judecându-se spre perzarea se leagă. Sau întrepându-se să slobozește, că cu lanțuri usebite ale păcatelor sale se leagă, și de iaste vrednic viețuind cu teamere și după plăcerea tui Dumnezeu, il iau pre dânsul ingerii, și așa fără de grijă fiind, merge având pre sfinții ingeri împreună călători, precum iaste scris: că tutur celorla ce se veselesc ce iaste lăcaș la tine.

Întru acea vreme se plinește ce iaste scris: fugitau durerea, grija și suspinarea. Atunce scăpând de la aceale duhuri înșălătoare imputite și groaznice, merge la acea bucurie negrăită. Iară de se află întru nepurtare de grije și lăcuind întru necurăție, aude acel glas groaznic să se ia necuratul ca să nu vază laudele Domnului. Atunee întru acel cias îi sosesc lui zilele mâniei, și ale scârbei, și ale greutății, și ale suspinului, zilele negurii și ale întunerecului. Atuncea lăsându-l pre dânsul sfinții ingerii lui Dumnezeu, il rănesc arapii aceia, adecă dracii și bătându-l pre dânsul fără de milă il întorc la pământ, și tăindu-l pre dânsul în două il aruncă legat cu lanțuri, carele nu se pot dezlega, în pământ întunecat și beznat, în laturi prea adânci, în prepastii, și în legături și în temnița iadului unde sânt sufletele păcătoșilor legate, celorla ce au

murit dein veac, precum zice dreptul Iov. În pământ în beznat, și înpălcat, în pământul întunerecelor celor veacince, unde nu iaste lumină, nici lăcuiesc oameni ce durearea vecinică și scârbă, carea nu va avea sfârșit, și plângere neîncetată, și scârșnire dinților cu sunet mare și suspinare ne adormită. Acolo amar nevoe neîncetată, acolo oh, amar mie, acolo vor striga și nu va fi cine să ajute, țipa-vor și nu va fi nimenea carele să izbăvească. Nu iaste cu puțință a spune greutatea aceia, nu poate limba grăi durerea aceea de acolo a sufletelor ce vor zăcea închise. Slăbeaște toată gura omenească neputând arăta frica și cutremurul acela. Nu iaste gură omenească, care să poată spune învârtirea și plângerea lor. Suspina-vor neîncetat și fără de odihnă, dar nimenea nu va fi ca să se milostivească. Striga-vor dintru adânc, dară nimenea nu va auzi. Văietasă-vor, ce nimenea nu-iva izbăvi. Țipa vor și vor fi bătuiți, ce nimenea milă nu le va arăta. Întru acel cias, unde va fi lauda lumii acesteia, unde mărirea deșartă, unde dezmerdăciunile? unde obicinințele reale; unde ospeațele ceale indestulite; unde nălucirile; unde odihnele, unde podoabele, unde avuțiile, unde neamul cel mare unde sânt veselile, unde estatul trupului, unde e podoaba umerească cea amăgitoare și neatreabnică! unde va fi atunci îndrăzneala cea desfrănată și fără de rușine, unde va fi atuncea podoaba hainelor; unde răsfățarea cea zhurdătoare ne curată și urată; unde imputita sodomie și ceia ce le plac pohtele înșălătoare; unde cealea ce-se ung cu mireazme și cu unsoari și se sulemaească, unde ceia ce beau vinul cu tobe și cu cimpoi; unde va fi atuncea zburdarea sau neînfrânarea celorla ce vețuesc fără de nici o tocmeală; unde iubirea de argint și iubirea de averi, și ne facerea de milă dintru acealea; unde va fi atuncea mândria cea drăcaască, carea de toți se scăbeaște, iară pre sine socoteaște a fi ceva; unde va fi dășartăciunea și lauda cea inzadarnică omenească; unde necurăția cea ne înfrântată și nesățioasă; unde puterea și tineria: unde va fi atuncea împăratul, unde domnul, unde igumenul, unde boiarii, unde ceia ce să umflă pentru mulțimea avuțiilor, și pre cei săraci nu miluesc; și de Dumnezeu nu gândesc; unde jocurile, sau alergările, și ceia ce fac vânătoare cu câinii, unde vor fi întru acel cias ceia ce înaltă, și ceia ce spun glume, și ceia ce petrec fără de scârbă; unde hainele ceale de mult preț și așternuturile ceale moi; unde casăle cealea înalte și polatele împărătești și lărgimea curțiilor; unde ceia ce viețuesc slobozi?

(Va urma).

Convocare.

Desp. ppsc B.-Ineu al Reun. Inv. rom. de la școalele populare conf. ort. din ppiatele aradane I—VII își va țineă conf. de toamnă Joi la 19/6 Oct. n. 1905, în comuna Apateu, la care toți membrii desp., și toți iubitorii învățământului sunt poftiți a participa,

Programa:

1. Dimineața la 8 oare chemarea Duhului Sfânt.
2. a). Prelegere din »Fonomimică« în șc. inv. I. Caba.
3. b). Prelegere din »Geografie« în școala inv. G. Petrescu.
4. Cuvânt de deschidere.
5. Constatarea membrilor prezenți.
6. Reflexiuni asupra prelegerilor.
7. Cetirea eventualelor disertațiuni și lucrări literare.
8. Raportul biroului.
9. Deliberare asupra concl. ad. gen.
10. Discuțiuni asupra chestiunilor școlare.
11. Propuneri și interpelări.
12. Autenticarea protocolului și fixarea proximei conferențe.

Boroșineu, la 11/X 1905.

Pavel Dârlea
presid.

Iulia Dârlea
not.

NB. Pentru banchet să se adreseze la dl inv. G. Petrescu în Apatou.

Latinitatea limbei române

de

Iosif I. Goldiș,

fost profesor gimnazial și Episcop gr.-or. român al Aradului, traducere liberă de: Alexandru Munteanu al lui Vasilie preot gr.-or. român.

(Urmare)

Theile des Leibs (Părțile corpului).

kopf	caput	cap
gesicht	facies	față
stirne	front	frunte ¹⁾
nase	nasus	nas
aüge	oculus	ochiu
zahn	dent	dinte
zahnfleisch	gingiva	gingia
bart	barba	barbă
nacken	cervic	cerbice
schülter	humerus	umăr
brust	pectus	pept
rippe	costa	coastă
hand	manus	mână
finger	digitus	deget ²⁾
nagel	unguis	unghia
haut	pellis	pele
fleisch	caru	carne
bein	oss	os.

Evident, că în urma întrebuirii zilnice a vorbelor acestora, n'avem de ce să nu urmăm, când eminentul poet german Martin Opitz, — chemat de principele Transilvaniei Bethlen Gábor, la anul 1621 din

¹⁾ Priscianus (Instit. I. 6. 35.) Multa praeterea Vetustissimi etiam in principalibus mutabant literis, — *hominem* pro hominem proferentes, *fontes* pro fontes, *frondes* pro frondes etc. Românește: frunze, munte, puncte etc.

²⁾ Quintilianus (I 4, 17.): Quid? non e quoque loco 1 fuit? Ut *Menerva*, et *leber* et *magister* etc. Și pentru aceasta românește zicem: *negru*, *judec*, *văd*, în loc de: *nigrum*, *judico*, *video*, etc.

Silezia în Alba-Iulia, pentru studiul filozofiei — după ce auzi poporul românesc vorbind și-l văzu alintându-se în horă, el, cel cu totul străin de noi, a exclamat:

„Der Römer Sprache bleibt noch hier auf diesen Tag,
Darob sich daun ein Mensch gar billig wündern mag;
Italier hat selbst nicht ganz von seiner Alten
Ingleichen Spanien und Gallia behalten;
Wie etwas diss nüm kann den Römern ähnlich seyn,
So nahe sind verwandt Walachisch und Latein
Es steckt manch edles Blüt in kleinen Bäüern-Hütten,
Das noch den alten Bräuch und Art der alten Sitten
Nicht gänzlich abgelegt. Wie dam ihr Tancz bezeigt,
In dem so wunderbahr gebückt wird und geneigt,
Gesprungen in die Höh', auf Art der Capreolen,
Die meine Teütschen sonst aus Franckreich müssen
[holen.

Bald wird ein Kreiss gemacht, bald wiederum zer-
[tramt,
Bald die Menschen recht, bald auf der linker Hand;
Die Menschen die noch jetzt fast Römisch Muster
[tragen,
Zwar schlecht, doch witzig sind, viel denken, weing
[sagen etc.“

*

Incepătorul literaturii poporane maghiare conștiu Andreiu *Dugonici*, — despre poporul român și limba lui, zice următoarele¹⁾: „Că poporul, care s'a răspândit în țările Ugari și ale Ardealului, în lungul și laturul Munteniei și Moldovei, ar fi rămășiță acelor *Romani*, cari se colonisară din nou în Dacia, pe care împăratul Traian o ocupase, e cert și din faptul, că și în timpul de față se numesc Români sau Romani, ba chiar și limba lor, cu care trăiesc în ziua de azi, nu-i alta decât limbă romană“.

Ear scriitorul *Christian Engel* se exprimă astfel²⁾:

„Romanos tamen se dum scilicet per barbaros totaliter ab imperio Romano avulti essent appellatione non destiterunt; partin quod revera sanguinem Romanum in venis fleure sentirent“....

„Eluctati sunt successu temporis e servitute sua prosapia Dominum dederant Asanem a 186, qui se regem Bulgarorum, et Blaccorum nominari voluit“.

Gibbon, în istoria decadenței imperiului roman scrie, că originea valachilor de la romani o dovedește latinitatea limbei lor.

(The Walachians stille preserve many traces of the Latin lanqua ge, and have boasted in every age of their Roman descent, They are surrounded by, but not mixed with, the barbarians).

În diploma regelui *Ferdinand I-ul* dtul 23 Noiembrie, anul 1548, adresată cancelarului și fostului primat de Strigoniu, Nicolau Oláh, între altele se zice: „Sic vero sunt omnes prope modum laudatissimarum gentium origines, inter quas Valachi Gentiles Tui, minime postremas habent, ut pote quos ab ipsa rerum Domina urbe Romana oriundos constat, unde nunc quoque sua lingua Romani vocatur, Tua ista Gens fortitudine prepolens fuit multorum praestantissimorum Ducum Gentry, inter quos Ioanes Hunyades Zincliyti Mathiae Regis Pater, et illius aetati proximi Maiores Tui potissimum enituisse feruntur etc.“ etc.

Românește: Astfel este originea mai a fiecărui popor glorios, dintre cari, românii nației tale nu sunt cei din urmă, despre cari să știe, că sunt descendenții Romei, doamna lumii, de unde și până azi, în limba

¹⁾ Etelka II-a carte, pag. 23.

²⁾ Comp. de exped. Trajani.

lor, ei se numesc români. Națiunea aceasta a ta a escelat în vitejii, și este mama multor bravi eroi, din cari s'a născut Ioan Huniade, tatăl renumitului rege Matei Corvinul, și alți bărbați bravi glorioși etc. etc.

(Va urma).

Intemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară.

II

Notițe bibliografice în chestiunea întemeieri mitropoliilor din țară.

(Urmare)

C) Din »Acta Patriarhatus Constantinopolitani« de Mikloschich și Müller, precum și din : »Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum Orientis«. (pag. 73—75). Un »prea sfântit arhieru al Goției« (p. 73.) să facă parte din șirul ierarhiei la Români? Asemenea să facă oare parte din ierarhia bisericească a Românilor și un arhieru al Alaniei. altul »al Lituaniei« și altul »al Galiției« (pag. 73)? Să fie oare tot din »șirul ierarhiei la Români« și »smeritul mitropolit a toată Alania, și Sotiraopolei, prea onoratul Laurentiu« (pag. 74)? Apoi în ce legătură stă cu dovedirea ierarhiei la Români dependența bisericească a Galiției de mitropolia de Kiev de care e vorba la pag. 75?

Cu dovezile luate din cele trei surse de mai sus autorul a crezut că poate dovedi șirul ierarhiei la Români din secolul al IX până în al XIV-lea?

La pag. 77 autorul contată nu numai existența, dar și numele unui mitropolit român Simeon la anul 1290. Neajunsul însă e că nu face cunoscut și izvorul. Revenind asupra acestui lucru încă odată (pag. 110) ne sune aci, că această afirmare o ia dela D. S. F. Schina (dar din ce carte anume a acestui scriitor nu ne sune) care a afirmat, după Fotino că Radu Negru venind din Făgăraș în Muntenia a adus cu sine pe arhiepiscopul Făgărașului Simeon 1290. Se vede însă clar că autorul tezei nu face deosebire între mărturiile scoase din izvoare istorice, și între cele luate dela un scriitor sau altul care s'a bazat sau nu pe asemenea izvoare.

Autorul neîmpăcându-se apoi cu părerea în de comun admisă că adevărată mitropolia Ungro-Vlahiei s'a întemeiat la 1359, și întrebându-l dovezi ce ar merita crezare dacă ar fi așa, emite o nouă părere în capitolul »Formării metropoliatelor și a episcopatelor din principate«, spunând (pag. 77—78): »Am zis și repet și am dovedit cu cataloagele Tronurilor Patriarhale că este greșit a mai susține că la 1359 s'a întemeiat Mitropolia Ungro-Vlahiei, ori a Munteniei, căci avem date mai vechi despre ridicarea bisericei române la gradul acesta«. »Timpul dela 1282 și până

la 1288 trebuie a fi considerat cu drept cuvânt ca data înființării Mitropoliatelor la noi Români din Regat«. (pag. 78.) »Biserica din Muntenia înainte de anul 1288 are treapta de arhiepiscopie; de aici înainte se fac în Muntenia doi mitropoliti. Aceasta este, cum zic, dovada cea mai puternică despre vechimea instituțiunii mitropolitane la noi românii. La timp am reprodus și textul în original, în traducerea lui în limba latină și cea română« (p. 77).

Fiind vorba de dovadă luată din cataloagele tronurilor patriarhale, îmbrăcându-se deci haina dovedirii științifice, voi încerca, pentru lămurirea cetutorului, să întru puțin în discuțiunea teoriei și a arugumentului adus de autorul tezei în chestiune.

Argumentul pe care se bazează autorul pentru susținerea părerii sale se vede la pag. 66 a tezei. El este luat din »așezarea împăratului Andronic Paleologul cel bătrân«. Acest argument constă în înșirarea în text grecesc în traducere latinească și în traducere românească a lucrurilor ce ni se spuseră cu multă vreme mai înainte de către Petru Maior cu privire la întemeierea mitropoliei române. În ce constau acele afirmațiuni am văzut și nu le mai repet. Autorul tezei ne spune că ia acele cuvinte din »așezarea împăratului Andronic Paleologul (cel bătrân pag. 65), pe care am găsit-o publicată în scrierea lui Gedffroyde-Ville-Hurdouine intitulată Histoire de l' Empire de Constantinople sous les entrepreneurs francois«. Am căutat și eu o asemenea carte în bibliotecile din Cernăuți și Viena, dar nu am găsit-o; fapt care m'a făcut să mă îndoiesc de o cam dată de veracitatea informațiunii autorului tezei cu privire la această carte și autor. Îndoiala însă s'a transformat în siguranță când am găsit că o carte cu titlul acesta: »Histoire de l'empire de Constantinople sous les entrepreneurs Francois« a fost scrisă nu de Geoffroy de Ville, Hardouine, ci de Charles du Frasné (Du Cange) și că a fost tipărită la Paris 1668. (Cfr. K. Krumbacher, Geschichte der Byzantinischen Litteratur, München 1897, 2-te Aufl. pag. 1068) Dar cartea aceasta a lui Du Cange nu îmi a fost accesibilă din cauză că la biblioteca universității din Viena nu se află, iar biblioteca curții e închisă pe timp nedeterminat. La urma urmei nici nu aș fi avut mare nevoie de această carte, întru cât lipsa ei se poate comenza cu alte cărți care sunt tipărite mai aproape de timpul nostru, și prin urmare cu mult mai lesne de aflat mai în ori ce bibliotecă, și care conțin acea așezare a împăratului Andronic, care ne interesează fiind că din ea autorul spune că își a luat argumentul.

(Va urma).

CRONICA.

Conzistor plenar. În ședința dela 12 Oct. n. a. c., a Conzistorului plenar din Arad, ținută sub prezența P. S. Sale Dlui Episcop diecezan, s'au fixat termenii de alegere pentru Congresul Național bisericesc și anume în zilele de 30 Oct. (12 Nov.) în parohii, 6/19 Nov., în cele administrate; la 27 Oct. (9 Nov.) alegerile-scrutiniu preoțești și la 13/26 Nov. scrutiniul alegerilor mirenești.

Societatea de lectură a elevilor dela institutul ped.-teologic din Arad s'a constituit în ședința dela 15/28 Sept. 1905 sub prezidiul Prea Cuvioșiei Sale Domnului director seminarial Roman R. Ciorogariu în modul următoriu: Președinte: Petru Marșeu teolog c. III; Secretar: Nestor Blaga teolog c. II; Notar: Adam Dragoș ped. c. IV; Bibliotecar: Aurel Pârveu teolog c. II; Cassar: Sever Bugariu teolog c. I; Controlor: Petru Toma ped. c. IV; Arhivar (v. bibl.): Efrem Brindea ped. c. III. În comisiunea literară: Ioan Bonațiu teol. c. III; George Todan teolog c. II; Andreiu Urdea teol. c. I; Petru Cadar ped. c. IV; Traian Magier ped. c. III. În comisiunea muzicală: Victor Șandru teolog c. III; Cornel Popescu teolog c. II; Paul Jurma teol. c. I; Nicolae Lighezan ped. c. IV; George Popa ped. c. III. În comisiunea revizoară: George Teaha teolog c. II. Nicolea Codrean teolog c. I; George Popoviciu ped. c. III.

Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1905/6 în ședința ținută la 4 Septembrie 1905 sub prezidiul Prea Cuvioșiei Sale Domnului director seminarial Dr. Eusebiu Roșca în modul următor: 1. Președinte: Vasile Stan prof. sem. 2. Vicepreședinte: Ioan Duma cleric c. III; 3. Arhivar: Tovie R. Perian cleric c. III; 4. Notar: Ioan Luđu cleric c. I; 5. Cassar: Ioan Triff cleric c. II; Controlor: Iosif Tătulea cleric c. I; 7. Bibliotecar: Vasile Păltinean cleric c. II; 8. Vicebibliotecar: Ioan Hașu ped. c. I; 9. Redactor: Eugen Todoran cleric c. III; 10. Econom: George Dragoș ped. c. III. Membri în comisiunea literară: 1. Titu Morariu cleric c. III; 2. Aurel Popoviciu cleric c. III; 3. Traian Achim cleric c. II; 4. Octavian Albani cleric c. II; 5. Petru Debu cleric c. I; 6. Iosif Mircea cleric c. I; 7. Mihail Iampa ped. c. III; 8. Vasile Șerban ped. c. III; 9. George Liucu ped. c. II.

Aviz!

Au apărut în tipografia noastră și se pot procura următoarele cărți școlare:

Curs practic de limba maghiară pentru 6 clase ale școlilor primare de Iuliu Vuia. Aprobată de Ven. Conzistor din Arad. Cuprinzând: Exerciții de cetire; Intuițiune și Gramatică; precum și Elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție. — Prețul 60 fil.

A treia carte de cetire, pentru cl. superioare ale școlii populare de: N. Ștefu, I. Groșorean, I. Moldovan, N. Boșcaiu și P. Vancu, — ediția I 60 fil.

Istorie religioase-morale și momente din viața lui Iisus I Carte de religiune pentru școlile populare. ediția a III-a, de Dr. P. Barbu prețul 30 fil.

Concurs.

Pentru parohia organizată și împreună din **Verzari de jos și Verzari de sus**, conform concluzului Ven. Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 315/900 se escrie concurs cu termen de alegere pe 26 Octomvře v. a. c.

Dotațiunea e următoarea: 1. Dela Verzari de jos a) bir preoțesc câte 2 coroane dela familie, Nr. caselor 80. b) stolele îndatinate, c) locuință liberă cu grădină prețuită la 60 coroane. 2. Dela Verzari de sus a) bir dela tontă casa câte 2 cor. Nrul. caselor 66. b) pamânt parohial cu venit de 60 cor. c) stolele usuate și staverite de sinodul parohial. Pe lângă acestea eventual ajutor dela stat.

Recurenții vor avea în termenul prescriș a-și trimite petițiile adresate comitetului la subscrisul conform Regulamentului.

Beiuș, la 25 Septembrie 1905.

În conțelegere cu com. par. *Vasile Papp* prot. Vașcăului

—□—

1 3

În urma dispozițiilor Ven. Conzistor diecezan Nr. 2860/1905 pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Leasa** pprezvitatul Hălmajului, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Parohia e încopciată cu următoarele emolumente: 1. Birul parohial 40 măsuri de cucuruz în boambe prețuit în 80 cor. 2. Venitele stolare uzuate, cari după calculul mediu de 5 ani din urmă fac 66 cor. 3. Întregirea dela stat conform evalificației alegândului, la 400 respective 800 cor

Dela recurenți se poștește evalificațiunea prescrișă pentru parohii de clasa III, fiind preferiți cei cu evalificație superioară; vor avea să-și prezinte recursele instruite conform §-lui 13 din Statutul-Organic și adresate comitetului parohial din Leasa, pe calea oficiului pprezvitatal din Hălmagiu (Nagyhalmagy) să le susțearnă până la termenul susindicat.

Recurenții sunt poștiți, ca în sensul §-ului 18 din „Regulamentul pentru parohii“ să se prezinte în sf. biserică din Leasa în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a servi și resp. a cuvântă și cântă făcându-se cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului parohial din Leasa ținută la 16/29 Sept. 1905.

Ioan Sirban,
preot-preș. com. par.

● *Petru Luciu* not. adhoc al com.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* pprezviter.

—□—

1—3

Se publică pentru parohia **Ds. Gurbesti** cu filia **Goila** vacantă cu termen de alegere pe **30 Oct. (12 Noem.)** pe lângă beneficiile următoare:

1. Cassa parohială cu supra edificatele ce se poțesc pamânt parohial de 9 cubule.

2. Dela toată cassa una măsură de cucuruz ca-sele sunt 105 ca bir preoțesc, stolele usuate dela fun-țiunile preoțești.

3. Intregirea dela stat 284 cor. 70 fil. Parohia fiind de a III-a clasă doritori de a recurge la aceasta sunt avizați a-și trimite petițiile la adresa comitetului parohial, subscrisului protoprezbiter până la 29 Oct., eară până la ziua alegeri a se presenta în sf. biserică pentru a se arăta poporului

Dat, în ședința comitetului parohial din Ds. Gur-bești ținută la 21 Sept. v. 1905.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Elia Moga* protoprezb. Beiușului

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Borșea** protoprezbiteratul Peștes, se escrie concurs cu termin de alegere pe **30 Oct. v. (12 Noev. n.) 1905.**

1. Cassa parohială cu intravilan 30 cor. 2. 15 ju-gere pământ parte arător parte fanaț 150 cor. 3. Bir dela 90 Nre câte una măsură cucuruz sfărmat à 2 cor. 40 fil. 216 cor. 4. Stolele usuate calculate după calcu-lul mediu 60 cor. 5. Congrua după cvalificațiunea ale-sului.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și trimită recursele ajustate conform Regulamentului pentru pa-rohie adresate comitetului parohial din Borșea oficiului pprezbiteral în Bratea până la 27 Oct. v., iar dânșii să se prezinte în sf. biserică din Borșea pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Ștefan Domocoș* adm. pprezb

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului inv. din **Cacuciul românesc** pprezb. Peștes, se escrie concurs cu termin de alegere pe **26 Oct. v. (8 Noev. n.) 1905**

Beneficiile acestui post sunt: 1. Locunța cores-punzătoare și grădină $\frac{1}{4}$ juger. 2. Salar repartițiat 1: 0 cor. 3. Bir cantoral 40 măsuru cucuruz sfărmat 100 coroane. 4. Stolele cantorale 30 cor. 5. Intregirea sa-larului dela stat 510 cor. 6. 10 m. lemne din care are să se încălzească și sala de învățământ.

Recurenții vor avea să-și înainteze recursele ad-justate cu documentele de lipsă și adresate comitetu-lui parohial din Cacuciul românesc, oficiului ppreb. în Bratea până la 23 Oct. v. 1905 iar dânșii să se pre-zinte la sf. biserică din loc pentru a-și arăta desteri-tatea în tipic și în cântarea bisericască.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Ștefan Domocoș* adm pprezb.

—□— 1 3

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

În editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de **40 fileri.**

La comande peste 10 exemplare 20%₀ rabat expe-date franco.

Se estinde pe 15 coale tipar garmond și cu-prinde afară de partea calendaristică, calendar econo-mic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diecezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpu-rile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc. iar în partea literară:

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu. Din bătrâni de Maria Cioban. Din luptele vietii de I. Groșorean. Românce dela Grivița de V. Alexandri. Cine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi. Podul înalt de St. O. Iosif. Insula șerpilor de Carmen Sylva. Cine-i Nuhăm? de Th. D. Speranță. Boerașul de I. Pop Reteganul. Cântec de Maria Poponici. O zi de Du-minecă la sate de P. Popa. Doine și Hore de Vasilie Sala. Povestiri de Gh. Tulbure, Plugarii de Octavian Goga. Din viața noastră de Petru E. Papp. Economie: Cultura cânepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Inserate și reclame

Îl recomandăm cu multă căldură tuturor oameni-lor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă **preț de 40 fileri** află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

În depozitul

tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad str.

Révay Nr. 10, se află următoarele cărți:

Convorbiri între un cercător și un incredințat, asupra ortodoxiei bisericeii orientale, de Filaret mi-tropolitul Moscvei — prețul 1 cor.

„**Abc**“, carte de cetire pentru elevii clasei I de I. Moldovan, N. Ștefu, N. Boșcaiu, I. Groșorean, și P. Vancu, învățatori, Ediția IV-a 40 fil.

Carte de cetire, pentru elevii cl. a II-a de: Iuliu Groșoreanu I. Moldovan N. Boșcaiu, N. Ștefu, P. Vancu învățatori, Ediția a II-a 40 fil.

Istorieare biblice II carte de religione pentru școa-lele popor. aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția III-a de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Istorieare bisericesti III carte de religione pentru școalele populare Aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. E-diția III de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Catehism IV-a carte de religione pentru școalele po-porale, aprobată de Ven. Conzistorii din Arad, Ca-ransebeș și Oradea-mare, Ediția V-a de Dr. P. Barbu 40 fil.

Limba maghiară manual pentru elevii școalelor populare rom. partea I de Iuliu Groșorean, I. Mol-dovan, — 50 fil.

Limba maghiară, cartea a II-a pentru clasele su-perioare ale școalei populare de I. Groșorean și I. Moldovan — 50 fil.

Curs practic de Istoria literaturii române pen-tru școalele populare de I. Stanca inv. — 40 fil.

Excerciții intuitive în limba română și maghiară e-laborat pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu. Aprobat de Ven. Conzistor din Arad 50 fil.

Tălcuiala Evangheliilor de fericitul Loga cu litere cirile nelegată 2 cor., legată 3 cor.

Din liturgica bisericeii ortodoxe române pentru școalele medii și populare — 60 fil.

Geografia comitatului Arad pentru cl. III-a școa-lelor populare, scrisă de Damaschin Medrea. Manual aprobat de Ven. Conzistor din Arad și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice — 70 fil.

Conspect săptăminal al materialului de învățământ propus în școala română populară de Ioan Vancu inv. — 3 cor.

Colinzi și cantece populare culese de: T. Daul inv. 50 fileri.

Bugăciunile școlarilor și *Cântece bisericesti* pentru școlarii și școlarițele dela școalele populare române gr.-or. alese și întocmite de un prețin al școlarilor. Ediția a III-a legat frumos — 40 fil.

Dumnezeștile Liturgii ale sfinților Ierarhii: Ioan gură-de-aur, Vasilie cel Mare și Grigorie teologul, împreună cu rânduiala chemării Duhului sfânt. Legat în pele roșie — 10 cor.

Molitvelnic cu litere cirile a 7 și 8 cor.

Un Memoriu al lui Moise Nicoară (monografie istorică) de S. Secula profesor — 1 cor.

Regulament pentru parohii în provincia mitropolitană a bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania — 20 fil.

Statutul Organic al bisericii gr.-or rom. din Ungaria și Transilvania cu un Supliment — 50 fil.

Cercetarea istorică bisericască despre *Dumian* Mitropolitul Moldovei 1435—145 de George Aramă profesor la Seminarul Veniamin din Iași — 50 fil.

Acaftistul preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni, prețul legat 1 cor. 70 fil. În pele roșie legat 3 cor. 20 fil.

Manual de cântări bisericesti sau *Octoichul mic* care cuprinde Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei, cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polileul, Pripelele, Catavasiile, Irmo. sele, Sfetilnele și altele — 1 cor. 60 fil.

Ciaslov (Orologion) tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Domnului Ioan Mețianu Arhiepiscop al bisericii ort. rom. din Transilvania și Mitropolit al Românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania. Prețul 2 cor. 40 fil.

Legea despre „penzionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de Blașiu Codreanu inv. — 2 cor.

Lețiuni din Gramatica limbei române, pentru școalele populare de Ioan Ilica inv. — 50 fil.

Slujba sfințirii bisericii după două manuscripte din anii 1674 și 1757. Cu o prefață de V. Mangra 1 coroană.

Curs practic despre cultivarea pomilor și a frăgarilor lucrat după a lui Paul Gönczi, pentru învățători și privați de Ioan Pop Reteganul inv. — 60 fil.

Eticheta, studiu social de: I. I. Ardelean paroh — 1 cor. 20 fil.

Fabulele lui D. Cihindeal de Ioan Russu, paroh. — prețul 2 cor.

Compediu de Geografia Universală pentru școalele medii și preparandiale de T. Ceontea profesor, Ediția II-a cu figuri originale intercalate în text — 3 coroane

Aritmetica generală și specială, manual didactic elaborat în usul preparanzilor (școalelor comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de Teodor Ceontea profesor. — 3 cor.

Florile inimii. Poezii de Isaia B. Bosco 1 cor 60 fil.

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofticeii, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgârțururile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

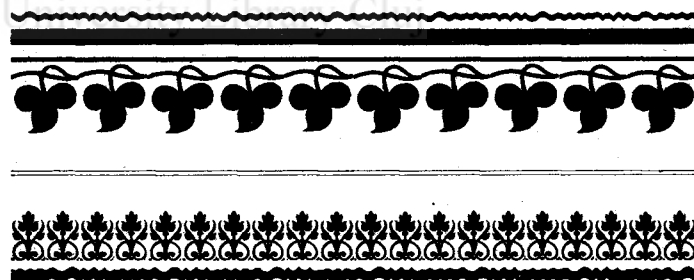
Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburi secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai decât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față de mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți precum și praf. Orice fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge 4—10

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, iskola-uteza 46.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

